

Angelika Hribar in njenih osem desetletij

Leta 2012 smo v Cekinovem gradu predstavljali drugo knjigo iz zbirke Blagoslovljeni in prekleti o plemiških rodbinah na Slovenskem. Takrat sem svojo predstavitev začel z besedami: »Nekoč so rekli, da vse poti vodijo v Rim, danes pa lahko rečem, da vse poti vodijo k Angeliki Hribar«. Ta parafraza starega latinskega pregovora se mi je večkrat porodila med mojim raziskovalnim delom, saj mi je, kadar sem zašel v slepo ulico, prav Angelika nemalokrat postregla s kakšno družinsko zgodbo, povezano s katero od obravnavanih plemiških rodbin, moja dognanja pa pogosto dopolnila z dokumentom ali celo fotografijo iz lastnega arhiva.

Moje sodelovanje z Angeliko se je sicer začelo nekaj let pred tem. Leta 2005 sem ravno prevzel urednikovanje pri *Kroniki*, ko se je pri meni najavila dr. Vesna Bučič. Pri *Kroniki* sta pred tem že izšli dve grajski tematski številki, prva o gradu Snežnik (2000) in druga o gradu Brdo pri Kranju (2004), in dr. Bučič je predlagala še izdajo številke o gradu Strmol na Gorenjskem, ki je prav tako kakor prejšnja dva protokolarni objekt. Na prvo srečanje je v mojo pisarno pripeljala tudi Angeliko Hribar, katere družina je bila s Strmolom neločljivo povezana. Obe obiskovalki si ne bi mogli biti bolj različni. Medtem ko je Vesna Bučič skorajda prihrumela v pisarno in v hipu zavzela ves prostor, je Angelika Hribar prišla bolj zadržano, držala se je v ozadju in ni prav pogosto posegala v pogovor. A moj prvi vtis je bil varljiv, kar je pokazala tudi prihodnost. Angelika se je namreč izkazala za tiho vodo, ki je sposobna razdreti marsikateri breg.

Kljub mojim začetnim pomislekom smo strmol-sko *Kroniko* seveda potem tudi izpeljali, saj je bila Vesna Bučič zelo prepričljiva. In imela je prav, saj je je bila ta številka *Kronike* velika uspešnica. Tudi in predvsem po zaslugi Angelike Hribar, ki je prispevala napeto in ganljivo zgodbo o svojem stricu Radu Hribarju in njegovi ženi Kseniji Gorup, predvojnih strmol-skih graščakih. Skupaj s spomini nekdanje strmol-ske sobarice Vilme Urh (pozneje poročene Mlakar), ki jo je iz pozabe potegnili Marija Cvetek, je Angelikina zgodba v literarni predelavi Draga Jančarja postala uspešnica z naslovom *To noč sem jo videl*.

Angelika je za članek o Strmolu zbrala ogromno podatkov, ne le o Radu, pač pa o celotni rodbini Hribar. Čeprav sem bil takrat kot urednik še povsem zelen, mi je bilo že na prvi pogled jasno, da je gradiva za en sam članek odločno preveč, hkrati pa sem se zavedal, da to ne sme obležati v predalu. Zato sva se z Angeliko dogovorila, da njeno gradivo o Hribarjih izdamo v knjižni obliki. Tako je v zbirki Knjižnica Kronike (s sodelovanjem Celjske Mohorjeve družbe) leta 2008 izšla *Rodbinska kronika Dragotina Hribarja in Evgenije Šumi*, v kateri je Angelika javnosti prvič

predstavila svoje podjetne stare starše (le kdo se ne spomni znamenitega Šumija in Pletenine) in pisano življenjsko usodo njihovega številnega potomstva.

Angelika Hribar je sicer s *Kroniko* sodelovala že prej. Že leta 2000 je za tematsko številko, posvečeno gradu Snežnik, prispevala zgodbo o Obereignerjih, družini svojega deda po materini strani, ki jo je v veliki meri povzela po spominih Henrika Schollmayerja. Plodno sodelovanje s *Kroniko* pa se je nadaljevalo tudi pozneje. Ko smo leta 2009 izdali izredno številko v spomin Olge Janše-Zorn, je Angelika Hribar prispevala članek o svojih podjetnih gorenjskih prednikih – družini Demšar iz Železnikov in njenih družinskih povezavah. Leto pozneje (2010) je za tematsko številko o rodbinah Kalister in Gorup napisala obsežen članek o Gorupih, ki so bili njeni priženjeni sorodniki (Ksenija Gorup je bila poročena z njenim stricem Radom Hribarjem, Zora Gorup pa je bila tašča njene tete Ljubice Hribar). V letu 2012 smo v *Kroniki* objavili še krajši Angelikin prispevek o otroškem dopisovanju med njeno mamo Lizo (Obereigner) in prestolonaslednikom Ottom tik po koncu prve svetovne vojne.

Nekoliko pozneje smo se na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU odločili za obsežnejše sodelovanje z Angeliko. Leta 2016 je namreč minilo 150 let od znamenite bitke pri Kraljevem Gradcu, v kateri je sodeloval tudi Angelikin praded Karl Kastl. Njegov spominski zapis o bitki, ki ga je Angelika transkribirala in prevedla, smo izdali v zbirki Thesaurus memoriae, Angelika pa je napisala še enega od spremnih člankov, v katerem je predstavila pradedovo delovanje v Ljubljani.

Njene prispevke najdemo sicer tudi v drugih publikacijah, ne le v *Kroniki*. Tako je denimo za zbornik občine Lukovica leta 2014 prispevala besedilo o golčavskih mežnarjih, ki so bili prav tako med njenimi predniki.

Predniki so torej poglavitna rdeča nit njenega raziskovanja. O njih ne le piše, pač pa tudi zelo rada pripoveduje. Pozna ogromno zgodb in skozi njeno pripovedovanje se razkrije toliko raznovrstnih povozav, da mora biti poslušalec zelo pozoren, da se ne izgubi v njihovi množici. A pri Angelikinih raziskavah ne gre le za golo rodoslovje, pač pa za pravo zgodovino v malem. Njeni predniki so izhajali tako iz plemiškega kakor tudi iz meščanskega in kmečkega okolja, hkrati pa so bili mnogi od njih tesno vpeti v kulturno dogajanje in gospodarski razvoj Ljubljane in tudi širšega slovenskega prostora. Lili Novy, Ivan Hribar in Izidor Cankar so le nekatera slavna imena, ki so prijateljevala ali se celo sorodstveno povezala z rodbino Angelike Hribar.

Angelika je torej varuhinja rodbinske tradicije, hkrati pa živa pričevalka ljubljanskega meščanstva, tistega žlahtnega, predvojnega, ki ga je dandanes komaj za vzorec. Raziskovalno žilico so ji v zibko nedvomno položile rojenice, ko so jo na kresno noč pred osmimi desetletji pospremile na ta svet. Pisateljski dar pa ji je morda vdihnil tudi njen krstnik, ki je bil po spletu okoliščin nihče drug kot slavni pisatelj Fran Saleški Finžgar. Njeno življenje se je tako začelo sredi vojne vihere, a tudi zgodnje poveljno obdobje je bilo razburkano. Njeni starši so bili namreč leta 1947 obsojeni na Nagodetovem (še en sorodnik) procesu. Mati Liza se je sicer hitro vrnila iz zapor, oče Zoran pa je v ječi preživel več let. Angelika in njena sorojenca so celo pisali Titu in ga prosili, naj izpusti njihovega očeta.

Poznejša leta so bila za Angeliko mirnejša. Študirala je angleščino in slovenščino, se jezikovno izpopolnjevala v Angliji in Ameriki (povsod je imela sorodnike), potem pa je dolga leta delala v knjižnici

oddelka za germanistiko na ljubljanski Filozofski fakulteti. Takrat je objavljala predvsem prispevke s področja bibliotekarstva in se občasno podala tudi v prevajalske vode. Kot upokojenka pa se je odločila, da bo javnosti predstavila svoje prednike, kar ji je odlično uspelo, ne le skozi pisanje, pač pa tudi z razstavami umetniških del. Leta 2013 so bila tako v Galeriji Družina na ogled kiparska dela njene matere Lize Hribar, v letih 2018 in 2019 pa so v Mestnem muzeju pripravili razstavo zgodnjih kiparskih del Angelikine babice Elze Kastl Obereigner.

Zaradi pisane in razburkane rodbinske zgodovine je Angelika Hribar v zadnjih letih postala zaželeni sogovornica. Intervjuji z njo so izšli v številnih revijah in časopisih, pika na i pa je bila v letošnjem letu monumentalna dokumentarna oddaja Spomini, v kateri je spomine na prednike pripovedovala za Televizijo Slovenija (celotna oddaja ima pet delov, vsak od njih je dolg skoraj tri ure).

Gradivo, ki se skriva v stanovanju Angelike Hribar, je osupljivo – ne le umetniška dela, pač pa tudi številni dokumenti in drobnarije, ki vedno znova presenečajo tudi njo. Večkrat mi pošlje elektronsko pošto in mi sporoči, kaj vse je našla, ko je malo brskala po predalih, podstrešju... To je posledica srečne okoliščine, da je njena hiša na Prečni ulici od svojega nastanka do danes nepretrgano v družinski lasti. Predmeti iz družinske dediščine tako nikoli niso bili podvrženi selitvi, pri kateri se običajno marsikaj izgubi. Vedno dobrovoljna Angelika svoje zaklade velikodušno deli z drugimi in je zato tudi sama neprecenljiva zakladnica (predvsem ljubljanskega spomina. Naj tako ostane še dolgo!

Miha Preinfalk